

Phát huy giá trị di sản văn hóa thông qua hoạt động trưng bày bảo tàng

Thứ Ba, 30/11/2010 - 02:13

Di sản văn hoá là tài sản vô giá của đất nước, là kết tinh của tinh hoa văn hoá dân tộc, có giá trị tinh thần hết sức lớn lao. Ngày nay, di sản văn hoá có vai trò ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội của địa phương. Bảo tồn và phát huy giá trị của di sản văn hoá luôn là nhiệm vụ chính trị quan trọng của ngành Văn hoá, thể thao và Du lịch hôm nay và mai sau.

Có thể ví công tác trưng bày Bảo tàng giống như chiếc cầu nối giữa Bảo tàng với công chúng, là hình thức cơ bản để đưa di sản văn hoá đến với công chúng nhằm không ngừng đáp ứng nhu cầu hưởng thụ văn hoá tinh thần của nhân dân. Nếu không có hoạt động trưng bày truyền truyền, di sản Văn hoá sẽ mãi chỉ là di sản văn hoá, mãi ngủ yên trong kho lưu trữ, không thể phát huy được giá trị đích thực của nó trong đời sống xã hội. Vì vậy, trong hoạt động Bảo tàng, công tác trưng bày có ý nghĩa vô cùng quan trọng - đó chính là hình thức, biện pháp cơ bản để phát huy giá trị của di sản văn hoá và là thước đo hiệu quả công tác Bảo tàng.

Hiểu rõ tầm quan trọng của công tác trưng bày Bảo tàng, trong những năm qua, mặc dù còn gặp nhiều khó khăn về cơ sở vật chất, Bảo tàng Lạng Sơn đã cố gắng duy trì và thực hiện các hoạt động trưng bày Bảo tàng trong những điều kiện cho phép. Trước đây, khi chưa có nhà trưng bày, Bảo tàng tỉnh cũng đã phối hợp với một số bảo tàng Trung ương tổ chức được một số đợt trưng bày tại Trung tâm Văn hoá thông tin tỉnh. Tại một số huyện trong tỉnh đã có nhà trưng bày chuyên đề như: nhà Lưu niệm đ/c Hoàng Văn Thụ ở xã Hoàng Văn Thụ (huyện Văn Lãng), nhà trưng bày chiến thắng Chi Lăng tại huyện Chi Lăng, Bảo tàng khởi nghĩa Bắc Sơn tại huyện Bắc Sơn... Các phần trưng bày này đã phát huy tốt tác dụng, thu hút khách tham quan trong và ngoài tỉnh đến tham quan, học tập nghiên cứu.

Được sự quan tâm của tỉnh, công trình trụ sở Bảo tàng tỉnh đã được xây dựng ở vị trí trung tâm, có nhiều thuận lợi để tổ chức hoạt động trưng bày triển lãm. Nhà trưng bày Bảo tàng chính thức khánh thành và đi vào hoạt động từ năm 2003. Với diện tích gần 3000m² sàn gồm 2 tầng, nhà trưng bày là nơi trưng bày cố định các tài liệu hiện vật về lịch sử tự nhiên và xã hội của tỉnh. Dự án trưng bày Bảo tàng đã được UBND tỉnh phê duyệt để triển khai thực hiện, tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân, đến nay, việc trưng bày mới chỉ được thực hiện ở toàn bộ diện tích tầng 2 với chủ đề "**Địa lý nhân văn và xã hội**". Hiện mới chỉ có khoảng 450 tài liệu hiện vật gồm: mẫu tài nguyên khoáng sản, hiện vật khảo cổ học, dân tộc học được đem ra trưng bày. Tuy nhiên vẫn ở dạng trưng bày tạm thời, chưa đầy đủ về nội dung cũng như các giải pháp nghệ thuật trong trưng bày. Thiết bị trưng bày cũng còn thiếu, chưa lắp ráp đầy đủ. Chắc chắn sẽ còn phải tiếp tục chỉnh lý, bổ xung rất nhiều mới có thể để hoàn thiện được. Hiện tại, phần trưng bày về lịch sử xã hội (chủ yếu là thời kỳ tiền khởi nghĩa, chống Pháp, chống Mỹ trở lại đây) tại tầng 3 vẫn để trống chưa thi công. Qua nhiều năm, phần khung thiết bị đã được lắp ráp cũng đã phần nào bị hư hỏng do không sử dụng, nhiều vật liệu bằng gỗ bị cong vênh do mưa nắng. Mặc dù vậy, để phục vụ kịp thời nhiệm vụ chính trị của địa phương, Bảo tàng vẫn thường xuyên mở cửa phần trưng bày cố định, phục vụ nhân dân và khách tham quan - đặc biệt là trong các dịp Tết nguyên đán, các ngày lễ lớn của đất nước và của địa phương: 3/2, 30/4, 1/5, 2/9... Bên cạnh đó Bảo tàng cũng đã thường xuyên tổ chức trưng bày

triển lãm chuyên đề tại tầng 3 để phục vụ các ngày lễ lớn: phối hợp với Hội Văn học nghệ thuật tỉnh tổ chức triển lãm các tác phẩm nghệ thuật của tỉnh và khu vực, phối hợp với các Bảo tàng Trung ương tổ chức triển lãm chuyên đề. Một số triển lãm chuyên đề như: "*Văn hoá các dân tộc phía Nam*" (phối hợp với Bảo tàng Lịch sử Việt Nam TPHCM); Triển lãm "*Âm vang Điện Biên*" (phối hợp với Bảo tàng Lịch sử Quân sự), "*Bác Hồ với thế hệ trẻ*" (phối hợp với Bảo tàng Hồ Chí Minh)... đã đạt kết quả tốt, thu hút đông đảo khách tham quan - nhất là tầng lớp học sinh sinh viên. Song song với việc tổ chức triển lãm cố định tại nhà trưng bày, Bảo tàng cũng đã quan tâm đến việc tổ chức triển lãm lưu động nhân mùa lễ hội, các ngày kỷ niệm lớn của tỉnh tổ chức tại các địa phương trong tỉnh. Qua đó góp phần tích cực đưa bảo tàng đến với công chúng, giúp nhân dân ở vùng xa có điều kiện tiếp cận với tài liệu hiện vật bảo tàng, phục vụ tốt các ngày kỷ niệm của tỉnh.

Có thể thấy, bằng nhiều hình thức khác nhau, công tác trưng bày của Bảo tàng đã được triển khai thực hiện và đạt được những kết quả nhất định. Qua đó góp phần nâng cao nhận thức lịch sử địa phương, giáo dục truyền thống, lòng từ hào dân tộc cho các tầng lớp nhân dân. Từ đó động viên các tầng lớp nhân thi đua học tập, lao động sản xuất đóng góp công sức vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước. Góp phần nâng cao đời sống văn hoá ở cơ sở, phát huy tốt giá trị của di sản văn hoá. Tuy nhiên bên cạnh những mặt đã đạt được, chúng ta dễ dàng nhận thấy những mặt hạn chế của công tác trưng bày Bảo tàng. Đó là nội dung, hình thức trưng bày còn nghèo nàn đơn điệu, chưa phong phú, chậm đổi mới. Trong trưng bày, chưa có nhiều hiện vật mới, có giá trị nên chưa tạo được sức hút đối với khách tham quan. Mặt khác, các thủ pháp nghệ thuật, trang thiết bị trưng bày còn lạc hậu, chưa có những thay đổi đột phá, việc ứng dụng công nghệ tiên tiến vào trưng bày ít nên hiệu quả trưng bày còn rất hạn chế, chưa tạo được sức hấp dẫn đối với khách tham quan. Chắc chắn sẽ còn phải nỗ lực rất nhiều mới có thể đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Bên cạnh đó, Bảo tàng tuy ở vị trí thuận lợi nhưng lại không có nhà trưng bày chuyên đề nên rất khó khăn khi tổ chức triển lãm chuyên đề do không có mặt bằng, không gian trưng bày - mà như chúng ta đã biết, sức hấp dẫn, thu hút khách tham quan thường xuyên đến Bảo tàng chính lại ở phần trưng bày chuyên đề. Nếu có không gian, chúng ta có thể phối hợp với các Bảo tàng bạn tổ chức rất nhiều cuộc triển lãm chuyên đề, góp phần đẩy mạnh xã hội hoá các hoạt động Bảo tàng.

Để phát huy tốt hơn nữa giá trị của di sản văn hoá, theo chúng tôi, song song với việc đầu tư cho công tác nghiên cứu, sưu tầm cần chú trọng đẩy mạnh hơn nữa hoạt động trưng bày bảo tàng. Muốn vậy, trước tiên phải chuẩn bị tốt điều kiện, cơ sở vật chất cho công tác trưng bày. Trong thời gian tới cần có kế hoạch tiếp tục triển khai dự án Bảo tàng để hoàn thành nốt nội dung trưng bày, đưa nhà trưng bày vào hoạt động thường xuyên để phục vụ khách tham quan du lịch. Bên cạnh đó Bảo tàng tỉnh sẽ phải cố gắng tập trung đầu tư nhiều hơn nữa cho công tác nghiên cứu, sưu tầm để có thêm nhiều hiện vật giá trị phục vụ trưng bày, đẩy mạnh hơn nữa công tác xã hội hoá các hoạt động bảo tồn bảo tàng, phối hợp với các bảo tàng ở Trung ương và địa phương thực hiện các cuộc trưng bày triển lãm chuyên đề để góp phần làm phong phú hơn hoạt động Bảo tàng. Cần phải tích cực hơn nữa trong việc đổi mới nội dung và hình thức trưng bày để thu hút công chúng đến với Bảo tàng. Làm tốt công tác trưng bày, đưa được Bảo tàng đến với công chúng, chính là đã phát huy tốt giá trị của di sản Văn hoá trong đời sống xã hội hôm nay./.

Chu Quế Ngân
(Bảo tàng tỉnh Lạng Sơn)